

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 751/2014-15

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 3. decembra 2014 predbežne prerokoval sťažnosť M. B., zastúpenej advokátom JUDr. Mgr. Štefanom Buchom, Námestie M. R. Štefánika 1, Žilina, vo veci namietaného porušenia jej základného práva podľa čl. 46 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Žilina v konaniach vedených pod sp. zn. 9 P 48/2013 a sp. zn. 9 P 157/2013 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. B. **o d m i e t a** ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 12. septembra 2014 doručená sťažnosť M. B. (ďalej len „sťažovateľka“) vo veci namietaného porušenia jej základného práva podľa čl. 46 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“ alebo „súd prvého stupňa“) v konaniach vedených pod sp. zn. 9 P 48/2013 a sp. zn. 9 P 157/2013.

2. Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka podaním (osobne podaným na okresnom súde 13. februára 2013) okresnému súdu navrhla vydanie predbežného opatrenia na úpravu práv a povinností k maloletému dieťaťu. Zároveň podala i návrh vo veci samej v rovnakom znení ako návrh na nariadenie predbežného opatrenia.

V konaní vedenom pod sp. zn. 9 P 48/2013 súd prvého stupňa uznesením č. k. 9 P 48/2013-22 z 11. marca 2013 návrh sťažovateľky na nariadenie predbežného opatrenia zamietol. Po podaní odvolania zo strany sťažovateľky Krajský súd v Žiline (ďalej len „krajský súd“ alebo „odvolací súd“) predmetné uznesenie sp. zn. 9 P 48/2013 z 11. marca 2013 potvrdil.

3. Ako ďalej sťažovateľka uviedla, o návrhu na rozvod manželstva a na úpravu rodičovských práv a povinností k maloletému dieťaťu zo 7. mája 2013 doručenom okresnému súdu 14. mája 2013 a vedenom pod sp. zn. 9 P 157/2013 (následne spojenom pod konanie vedené pod sp. zn. 9 P 48/2013, pozn.) okresný súd dosiaľ nerozhodol. Pojednávanie nariadené na 22. máj 2014 bolo na pojednávaní odročené na 28. január 2015.

V poradí ďalším návrhom z 22. mája 2013 doručeným okresnému súdu 23. mája 2013 a vedeným pod sp. zn. 30 P 175/2013 (následne spojeným pod konanie vedené pod sp. zn. 9 P 48/2013, pozn.), sťažovateľka žiadala zverenie maloletého dieťaťa do svojej starostlivosti a určenie povinnosti otcovi maloletej platiť výživné na čas do rozhodnutia súdu o rozvode manželstva.

4. Ako ďalej sťažovateľka uviedla, po vyrubení súdneho poplatku za návrh zo strany okresného súdu požiadala o oslobodenie od súdnych poplatkov, čomu súd prvého stupňa nevyhovel a uznesením č. k. 9 P 48/2013-86 z 10. júla 2013 rozhodol o tom, že sťažovateľke oslobodenie od súdnych poplatkov nepriznáva. Po podaní odvolania zo strany sťažovateľky odvolací súd uznesením sp. zn. 11 CoP 32/2013 z 30. septembra 2013 napadnuté uznesenie okresného súdu č. k. 9 P 48/2013-86 z 10. júla 2013 zmenil tak, že sťažovateľke oslobodenie od súdnych poplatkov priznal.

Dňa 11. októbra 2013 po doručení návrhu otca maloletej na vydanie predbežného opatrenia vedeného pod sp. zn. 9 P 268/2013 (následne spojeného pod konanie vedené pod sp. zn. 9 P 48/2013, pozn.), ako i protinávrhu sťažovateľky vedeného pod sp. zn. 21 P 292/2013 (následne rovnako spojeného pod konanie vedené pod sp. zn. 9 P 48/2013, pozn.) okresný súd uznesením č. k. 9 P 48/2013-11 nariadil predbežné opatrenie, ktoré po doručení odvolania zo strany sťažovateľky Krajský súd v Žiline uznesením sp. zn. 6 CoP 101/2013 z 11. decembra 2013 zmenil tak, ako to uviedol vo výroku tohto rozhodnutia. Krajský súd zároveň upravil aj povinnosti sťažovateľky vo vzťahu k určenému styku.

5. Ústavnému súdu zo sťažnosti rovnako vyplynulo, že uznesením č. k. 9 P 48/2013-189 z 26. marca 2014 okresný súd konanie o návrhu sťažovateľky z 22. mája 2013 zastavil a následne uznesením č. k. 9 P 48/2013-193 z 28. marca 2014 začal konanie o úprave styku s maloletým dieťaťom na čas do rozvodu. Proti uzneseniu č. k. 9 P 48/2013-189 z 26. marca 2014 sťažovateľka podala odvolanie.

Ostatným podaním z 23. júna 2014 sťažovateľka okresnému súdu opakovane podala návrh na nariadenie predbežného opatrenia s tým, že tento uznesením č. k. 9 P 48/2013-253 z 2. júla 2014 návrh sťažovateľky na nariadenie predbežného opatrenia zamietol. Proti uzneseniu č. k. 9 P 48/2013-253 z 2. júla 2014 sťažovateľka rovnako podala odvolanie.

6. Sťažovateľka v sťažnosti poukazuje na viaceré sťažnosti na prietahy v konaní adresované predsedovi okresného súdu argumentuje veľkými prietahmi v konaní a zdôrazňuje, že „... *za viac ako rok a pol od podania predmetného návrhu súd vo veci samej vôbec nerozhodol. Za rok a pol bolo iba jedno pojednávanie, čo je príliš málo na tak jednoduchú vec.*“. S ohľadom na uvedené preto v postupe okresného súdu nachádza zbytočné prietahy v konaní, ktoré považuje za šikanovanie svojej osoby, čo jej spôsobuje stres a má nepriaznivý vplyv na jej zdravotný stav. Je toho názoru, že „... *súdne konanie, ktorého lehota začala plynúť dňom 14.05.2013, t. j. podaním predmetného návrhu na Okresný súd Žilina, nie je do dnešného dňa právoplatne skončené, naopak vo veci nebol okresným súdom vydaný právoplatný rozsudok, ani žiadny rozsudok, tak celé súdne konanie trvá viac ako 16 mesiacov, čo spôsobuje vznik právnej neistoty na strane sťažovateľky.*“.

7. V nadväznosti na uvedené sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd takto rozhodol:

„1. Základné právo sťažovateľky... na prerokovanie a rozhodnutie veci bez zbytočných prieťahov upravenej v čl. 48 ods. 2 a čl. 46 Ústavy SR a právo na prerokovanie veci v primeranej lehote a právo na spravodlivý súdny proces zaručený v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd bolo porušené postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 9P/48/2013 a v konaní vedenom pod sp. zn. 9P/157/2013 bolo porušené.

2. Okresnému súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 9P/48/2013 a v konaní vedenom pod sp. zn. 9P/157/2013 prikazuje konať bez zbytočných prieťahov.

3. Sťažovateľke... priznáva finančné zadostučinenie vo výške 6000,- €. (slovom: šesťtisíc EUR), ktoré je Okresný súd Žilina povinný jej vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Právnemu zástupcovi sťažovateľky priznáva náhradu trov právneho zastúpenia, ktoré je Okresný súd Žilina povinný vyplatiť na jeho účet..., a to do 3 dní od právoplatnosti rozhodnutia.“

II.

8. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

9. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc,

návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

10. O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie. Zjavná neopodstatnenosť sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na konanie bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy môže vyplývať aj z toho, že porušenie tohto základného práva sa namieta v takom konaní pred všeobecným súdom, ktoré z hľadiska jeho druhu a povahy netrvá tak dlho, aby sa dalo vôbec uvažovať o zbytočných prietáchoch (m. m. II. ÚS 93/03, II. ÚS 177/04).

11. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

12. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom.

13. Podstatou sťažnosti a predmetom konania pred ústavným súdom je nárok sťažovateľky na ochranu pred postupom okresného súdu, ktorým malo byť porušené jej základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Pokiaľ sťažovateľka napáda tiež porušenie základných práv podľa čl. 46 ústavy, ústavný súd iba v krátkosti poznamenáva, že toto porušenie sťažovateľka explicitne spája s prietáhmi

v konaní, ktoré upravuje predovšetkým čl. 48 ods. 2 ústavy. Ústavný súd po oboznámení sa so sťažnosťou a s jej prílohami dospel k záveru, že sťažnosť je zjavne neopodstatnená.

14. V úvode ústavný súd poznamenáva, že konania vedené na Okresnom súde Žilina pod sp. zn. 21 P 292/2012, sp. zn. 9 P 268/2013, sp. zn. 9 P 157/2013, ako i sp. zn. 30 P 175/2013 boli spojené do konania vedeného pod sp. zn. 9 P 48/2013. S ohľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd sťažovateľkou namietané priet'ahy v konaní vedenom pod sp. zn. 9 P 157/2013 posudzoval spoločne s namietanými priet'ahmi konania okresného súdu vedeného pod sp. zn. 9 P 48/2013.

15. Pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy si ústavný súd osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 280/08).

16. Ústavný súd sa osobitne zameril na preskúmanie opodstatnenosti sťažnosti sťažovateľky, keďže pri sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru odmieta sťažnosť ako zjavne neopodstatnenú, ak „vzhľadom na skutočnosť, že celková doba konania pred súdom, ako aj postup zákonného sudcu nesignalizovali reálnu možnosť zbytočných priet'ahov, a tým ani porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy“ (II. ÚS 109/03), resp. ak „argumenty v sťažnosti sťažovateľa nepreukázali v čase podania sťažnosti takú intenzitu porušenia označeného základného práva, aby bola sťažnosť prijatá na ďalšie konanie“ (II. ÚS 93/03, II. ÚS 177/04). Z judikatúry ústavného súdu ďalej vyplýva, že nie každý zistený priet'ah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (I. ÚS 66/02, I. ÚS 154/03, I. ÚS 38/04, III. ÚS 199/02, IV. ÚS 147/04, IV. ÚS 221/05).

17. Vychádzajúc z doterajšej stabilnej judikatúry ústavného súdu je potrebné poukázať na to, že v prípade, keď ústavný súd zistil, že charakter postupu všeobecného súdu

sa nevyznačoval takými výraznými priet'ahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné priet'ahy“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy (čl. 6 ods. 1 dohovoru), nevyslovil porušenie základného práva zaručeného týmto článkom ústavy (napr. II. ÚS 57/01), prípadne návrhu buď nevyhovet (napr. I. ÚS 11/00), alebo ho odmietol ako zjavne neopodstatnený (napr. III. ÚS 59/05, IV. ÚS 221/05).

18. Podľa názoru ústavného súdu nemožno na základe skutočností uvedených v sťažnosti považovať postup okresného súdu za taký, ktorý by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné priet'ahy v konaní“ v zmysle citovaného článku ústavy.

19. Sťažovateľka v súvislosti s prebiehajúcim súdnym konaním podala (najmä listami z 19. marca 2014 a 3. júla 2014) predsedovi okresného súdu sťažnosti na priet'ahy v konaniach vedených na okresnom súde pod sp. zn. 9 P 157/2013 a sp. zn. 9 P 48/2013. V odpovediach na sťažnosti predseda okresného súdu v listoch sp. zn. 1 SprS/113/2014 z 15. mája 2014 a sp. zn. 1 SprS 219/2014 zo 16. júla 2014 okrem iného sťažovateľke oznámil, že hoci nie vždy sa konalo v zmysle § 6 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok, avšak toho času sa koná priebežne, a teda súd koná a vykonáva nevyhnutné procesné úkony.

20. Podľa zistení ústavného súdu napriek nie celkom optimálnemu vedeniu konania v posudzovanej veci treba zároveň uviesť, že s napádaným konaním vedeným na okresnom súde pod sp. zn. 9 P 48/2013 boli postupne spájané – okrem veci sp. zn. 9 P 157/2013 – i ďalšie veci týkajúce sa starostlivosti súdu o maloleté dieťa a iné (na čas pred/po rozvode, návrhy na vydanie predbežných opatrení). Okresný súd v rámci tohto konania vykonával procesné úkony (napr. ustanovenie opatrovníka, zisťovanie zárobkových a majetkových pomerov rodičov, šetrenie rodinných pomerov, opakované rozhodovanie súdov o návrhu na vydanie predbežného opatrenia, rozhodovanie súdov o ne/oslobodení od platenia súdnych poplatkov, resp. o zastavení konania o jednom zo spojených návrhov). V dôsledku dvoch sťažovateľkou podaných odvolaní sa v súčasnosti – od 12. septembra 2014 vec nachádza na odvolacom súde. Ostatné uskutočnené pojednávanie 22. augusta 2014 bolo z uvedených dôvodov odročené na 28. január 2015.

21. Na základe uvedeného a vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania vedeného pod sp. zn. 9 P 48/2013 ústavný súd sťažnosť sťažovateľky odmietol ako zjavne neopodstatnenú. Doterajší priebeh konania pred označeným súdom bol – napriek možnosti efektívnejšieho a koncentrovanejšieho konania zo strany okresného súdu – bez významnejších prietáhov, a preto nezakladá reálnu možnosť vyslovenia porušenia základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Až pokračujúca nečinnosť okresného súdu v – pre sťažovateľku existenčne významnej veci – by eventuálne mohla spôsobiť porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čl. 6 ods. 1 dohovoru), čo však ústavný súd v súčasnom období nemôže posúdiť.

22. Ústavný súd vychádzajúc z obsahu sťažnosti a aj z toho, že vo veci je nariadený termín pojednávania na 28. január 2015, vyhodnotil, že v konaní vedenom na okresnom súde vo veci sp. zn. 9 P 48/2013 (a teda i v konaní pôvodne vedenom pod sp. zn. 9 P 157/2013) zatiaľ nedošlo k takej intenzite zásahu do práva sťažovateľky, ktorá by zodpovedala ústavnorelevantnému porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čl. 6 ods. 1 dohovoru). Z uvedených dôvodov ústavný súd po predbežnom prerokovaní odmietol sťažnosť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

23. Keďže sťažnosť bola odmietnutá, ústavný súd sa už ďalšími návrhmi sťažovateľky na ochranu ústavnosti v nej uplatnenými nezaoberal.

24. Ústavný súd v okolnostiach posudzovanej veci v závere zdôrazňuje, že toto rozhodnutie nezakladá prekážku veci rozhodnutej v zmysle § 24 písm. a) zákona o ústavnom súde, a preto nebráni tomu, aby po splnení všetkých zákonom predpísaných náležitostí sťažovateľka v tejto veci v prípade zotrvania na stanovisku, že postupom okresného súdu, ako i krajského súdu v nej dochádza k zbytočným prietahom, predložila ústavnému súdu novú sťažnosť.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 3. decembra 2014